

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Κρήτη»

Επιτελική σύνοψη για το Έργο:

Σύνταξη Παραδοτέου:

**Γεώργιος
Παρασκευόπουλος**

Αξιολόγηση των επιπτώσεων των υλοποιημένων δράσεων και πράξεων των τομέων περιβάλλοντος, πολιτισμού και μεταφορών, οι οποίες εμπίπτουν στους Ειδικούς Στόχους και τις Επενδυτικές Προτεραιότητες ΕΤΠΑ του ΕΠ «Κρήτη» 2014-2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
2	ΠΛΑΪΣΙΟ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	4
2.1	ΑΝΤΙΚΕΪΜΕΝΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	4
2.2	ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	4
2.3	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	4
2.3.1	Προκαταρτική Εκτίμηση και Αξιολόγηση των Επιπτώσεων των Δράσεων/Πράξεων....	4
2.3.2	Διενέργεια στοχευμένων ερευνών πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων	5
3	ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	5
4	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ	6

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπό της παρούσας αξιολόγησης των επιπτώσεων αποτελεί η παροχή στην Αναθέτουσα Αρχή και στους αρμόδιους φορείς λήψης αποφάσεων, των κατάλληλων πληροφοριών, στοιχείων και εκτιμήσεων σχετικά με μια σειρά θεμάτων που σχετίζονται με τις επιπτώσεις των υλοποιημένων δράσεων και πράξεων των τομέων περιβάλλοντος, πολιτισμού και μεταφορών του ΕΠ «Κρήτη» 2014-2020» και συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας του σχεδιασμού τους, κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των εν λόγω πράξεων διατυπώθηκαν Γενικά Αξιολογικά Ερωτήματα και Ειδικά Αξιολογικά Ερωτήματα (λήφθηκαν υπόψη οι Δείκτες Εκρών και Αποτελέσματος του Προγράμματος και η αναμενόμενη διαθεσιμότητα, αξιοπιστία και πληρότητα των διαθέσιμων στοιχείων).

Αρχικά, υλοποιήθηκε μια προκαταρκτική γενική εκτίμηση των επιπτώσεων του συνόλου των Δράσεων/Πράξεων και επιλέχθηκε το τελικό δείγμα, στο οποίο υλοποιήθηκε βαθύτερη διερεύνηση των σχετικών επιπτώσεων (περιελάμβανε 62 Πράξεις/Δράσεις σε 16 Ομάδες). Ακολούθως, διενεργήθηκε στοχευμένη ερευνά πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων, που συμπεριέλαβε βασικούς συμμετέχοντες/ εμπλεκόμενους στην υλοποίηση των συγκεκριμένων Δράσεων/Πράξεων (με πολύ υψηλά επίπεδα ανταπόκρισης) και φορείς σχετικούς με την παρακολούθηση (άμεσα ή έμμεσα) των εξεταζόμενων επιπτώσεων (δεν κατορθώθηκε να συγκεντρωθούν χρήσιμα στοιχεία).

Οι επιπτώσεις των ολοκληρωμένων Δράσεων/Πράξεων στην συντριπτική πλειοψηφία των εξεταζόμενων Δράσεων/Πράξεων αντιστοιχούν στους διατυπωμένους στόχους, σε μέσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα δεν αναμένεται να διαφοροποιηθούν σημαντικά, δεν παρατηρούνται παράγοντες που να καθιστούν ορισμένα αποτελέσματα μη διατηρήσιμα μετά το πέρας του προγράμματος και κατά την υλοποίηση των ολοκληρωμένων Δράσεων/Πράξεων και δεν παρουσιάστηκαν προβλήματα που συμπεριέλαβαν αξιοσημείωτες δυσμενείς επιπτώσεις. Ανάλογα ευρήματα προκύπτουν και για τις επιπτώσεις των ανολοκλήρωτων Δράσεων/Πράξεων.

Ως προς τα συμπεράσματα και τις προτάσεις, προκύπτει ότι το χρονικό διάστημα της υλοποίησης της αξιολόγησης για πολλές από τις δράσεις ενδεχομένως δεν είναι το κατάλληλο, ορισμένοι Δείκτες Αποτελέσματος που έχουν επιλεγεί δεν είναι απολύτως συμβατοί με τα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων Δράσεων/Πράξεων και σε κάποιες περιπτώσεις το εφαρμοζόμενο σύστημα παρακολούθησης των Δεικτών Αποτελέσματος δεν μπορεί να οδηγήσει σε ασφαλή συμπεράσματα.

2 ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

2.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στα πλαίσια της παρούσας αξιολόγησης εξετάστηκαν 140 πράξεις περιβάλλοντος / πολιτισμού, επιλέξιμης Δημόσιας Δαπάνης ένταξης ποσού 183 εκ € και 10 πράξεις μεταφορών επιλέξιμης Δημόσιας Δαπάνης ένταξης ποσού 64 εκ €, οι οποίες είχαν ενταχθεί στην Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 του ΕΠ.

Σκοπός είναι η καταγραφή παροχή και η αξιολόγηση των κατάλληλων πληροφοριών, στοιχείων και εκτιμήσεων σχετικά με μια σειρά θεμάτων που σχετίζονται με τις επιπτώσεις των υλοποιημένων δράσεων και πράξεων των τομέων περιβάλλοντος, πολιτισμού και μεταφορών του ΕΠ «Κρήτη» 2014-2020» και συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας του σχεδιασμού τους, κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2021-2027. Οι παραπάνω πληροφορίες επιτρέπουν την έγκαιρη και αποτελεσματική διαμόρφωση εικόνας σε ότι αφορά στο βαθμό που επιτεύχθηκαν οι προβλεπόμενοι στόχοι των εξεταζόμενων δράσεων και πράξεων, αλλά και των λόγων που δημιουργούν, ή ενδέχεται να δημιουργήσουν την αναγκαιότητα λήψης κατάλληλων μέτρων στη νέα προγραμματική περίοδο (2021-2027).

2.2 ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των εν λόγω πράξεων διατυπώθηκαν Γενικά και Ειδικά Αξιολογικά Ερωτήματα.

Τα **Γενικά Αξιολογικά Ερωτήματα** αφορούν στο Σύνολο των Πεδίων Παρεμβάσεων του Προγράμματος και είναι τα ακόλουθα:

- Χρησιμοποιούνται κατάλληλοι δείκτες για ποσοτικές και ποιοτικές μετρήσεις των αποτελεσμάτων;
- Είναι οι επιπτώσεις των παρεμβάσεων οι αναμενόμενες; Σε ποιο βαθμό τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις του προγράμματος αντιστοιχούν στους διατυπωμένους στόχους και στις ποσοτικοποιημένες προβλέψεις;
- Υπάρχουν ανεπιθύμητες επιπτώσεις που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τους στόχους του προγράμματος;
- Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις μεταξύ των αποτελεσμάτων και των επιδιωκόμενων στόχων των παρεμβάσεων;
- Ποιες προβλέπονται να είναι οι επιπτώσεις των Δράσεων/Πράξεων σε μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα; Υπάρχουν λόγοι που θα καθιστούσαν ορισμένα αποτελέσματα μη διατηρήσιμα μετά το πέρας του προγράμματος;
- Παρουσιάστηκαν προβλήματα κατά την υλοποίηση των Δράσεων/Πράξεων και ποια ήταν αυτά;

Για τα **Ειδικά Αξιολογικά Ερωτήματα**, τα οποία αφορούν στα ξεχωριστά χαρακτηριστικά και στους Στόχους κάθε Πεδίου Παρέμβασης, η Ομάδα Αξιολόγησης έλαβε υπόψη της τόσο του τους Δείκτες Εκροών και Αποτελέσματος που έχουν ενσωματωθεί στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση του ΕΠ, όσο και την αναμενόμενη διαθεσιμότητα, αξιοπιστία και πληρότητα των διαθέσιμων στοιχείων για την απάντηση των εν λόγω ερωτημάτων.

2.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

2.3.1 Προκαταρτική Εκτίμηση και Αξιολόγηση των Επιπτώσεων των Δράσεων/Πράξεων

Στα πλαίσια της παρούσας αξιολόγησης, εξετάστηκε το σύνολο των Δράσεων/Πράξεων ως προς τις επιπτώσεις τους, βάσει των διαθέσιμων δευτερογενών δεδομένων που παρασχέθηκαν από τη Διαχειριστική Αρχή. Με αυτόν τον τρόπο υλοποιήθηκε μια προκαταρκτική γενική εκτίμηση των επιπτώσεων για το σύνολο των Δράσεων/Πράξεων και επιλέχθηκε το **τελικό δείγμα στοχευμένων Πράξεων/Δράσεων** (από τα αντίστοιχα Πεδία Παρεμβάσεων και Ομάδες Πράξεων/Δράσεων), στο οποίο υλοποιήθηκε βαθύτερη διερεύνηση των σχετικών επιπτώσεων. Το ποσοστό των Δράσεων/Πράξεων κάθε Ομάδας που συμμετέχει στο τελικό δείγμα προσεγγίζει κατά το δυνατόν το 40%. Εξαιρέση αποτελούν οι Ομάδες Πράξεων/Δράσεων που περιλαμβάνουν 2 ή λιγότερες Πράξεις/Δράσεις, καθώς από αυτές επιλέχθηκε το 100% των Πράξεων/Δράσεων. Το τελικό δείγμα περιελάμβανε 62 Πράξεις/Δράσεις, οι οποίες συγκρότησαν 16 Ομάδες Δράσεων/Πράξεων.

2.3.2 Διενέργεια στοχευμένων ερευνών πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων

Στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης, διενεργήθηκε στοχευμένη έρευνα πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων, που συμπεριέλαβε τους βασικούς συμμετέχοντες/ εμπλεκόμενους στην υλοποίηση των συγκεκριμένων δράσεων και πράξεων, στα διάφορα επίπεδα της διαδικασίας σχεδιασμού, υλοποίησης, μέτρησης της αποτελεσματικότητας και των επιπτώσεων που αυτές είχαν στους τομείς του περιβάλλοντος, του πολιτισμού και των μεταφορών. Επιπλέον, διενεργήθηκε έρευνα δευτερογενών και πρωτογενών δεδομένων, η οποία συμπεριέλαβε φορείς που σχετίζονται με την παρακολούθηση (άμεσα ή έμμεσα) των τομέων που σχετίζονται με τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των εξεταζόμενων Δράσεων/Πράξεων (πχ Φορείς διαχείρισης αποβλήτων).

Για τη διενέργεια των ερευνών συλλογής επιπλέον πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων υλοποιήθηκαν προσωπικές επικοινωνίες – συνεντεύξεις και αποστολές ερωτηματολογίων.

Το ποσοστό απόκρισης στα αιτήματα παροχής δεδομένων από την Ομάδα Αξιολόγησης είναι καθοριστικό για την αντιπροσωπευτικότητα της έρευνας παράλληλα με την εγκυρότητα, σαφήνεια και αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της. Στα πλαίσια της παρούσας αξιολόγησης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Παραδοτέο 1: «Μεθοδολογία» είχε τεθεί ως στόχος η έγκαιρη απόκριση στο 50% των Πράξεων/Δράσεων που θα συμπεριλαμβανόταν στο τελικό δείγμα, ποσοστό που ξεπεράστηκε κατά πολύ, καθώς η απόκριση στις αποστολές ερωτηματολογίων κυμάνθηκε σε πολύ υψηλότερα από τα προβλεπόμενα επίπεδα (60 από τα 62 αιτήματα, ήτοι 96,8%).

Σχετικά με τη στοχευμένη έρευνα δεδομένων, η οποία συμπεριέλαβε φορείς που σχετίζονται με την παρακολούθηση (άμεσα ή έμμεσα) των τομέων που σχετίζονται με τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των εξεταζόμενων Δράσεων/Πράξεων (πχ Φορείς διαχείρισης αποβλήτων) πέρα από τους φορείς υλοποίησης των Πράξεων, σημειώνεται ότι από την υλοποίηση των προαναφερόμενων επικοινωνιών δεν κατορθώθηκε να συγκεντρωθούν χρήσιμα στοιχεία για την υλοποίηση της παρούσας αξιολόγησης. Συνεπώς, εξαιτίας των παραπάνω λόγων, με την πραγματοποίηση των παραπάνω επικοινωνιών δεν κατορθώθηκε να συγκεντρωθούν χρήσιμα στοιχεία για την υλοποίηση της παρούσας αξιολόγησης, η οποία ως εκ τούτου υλοποιήθηκε με βάση τα στοιχεία που διαθέτουν (και κοινοποιούν στην Ομάδα Αξιολόγησης) η Διαχειριστική Αρχή και οι Φορείς υλοποίησης και λειτουργίας των εξεταζόμενων Πράξεων/Δράσεων.

3 ΚΥΡΙΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης των επιπτώσεων του συνόλου των Δράσεων/Πράξεων των τομέων περιβάλλοντος, πολιτισμού και μεταφορών του ΕΠ «Κρήτη 2014-2020», προκύπτουν τα ακόλουθα Κύρια Ευρήματα:

- Τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις των ολοκληρωμένων αξιολογούμενων Δράσεων/Πράξεων αντιστοιχούν, στην συντριπτική τους πλειοψηφία, στο 100% των διατυπωμένων στόχων και προβλέψεων. Στις υπόλοιπες Δράσεις/Πράξεις, που δεν έχουν ολοκληρωθεί, τα διαθέσιμα στοιχεία υποδεικνύουν ότι δεν θα παρεκκλίνουν των στόχων τους, παρά το ότι δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί συνολικά και με ακρίβεια το πλήρες εύρος των επιπτώσεών τους.

- Οι επιπτώσεις των αξιολογούμενων Δράσεων/Πράξεων σε μέσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα δεν αναμένεται να διαφοροποιηθούν σημαντικά από τις βραχυπρόθεσμα καταγεγραμμένες και δεν προκύπτουν ενδείξεις ύπαρξης παραγόντων που να καθιστούν ορισμένα αποτελέσματα τους μη διατηρήσιμα μετά τη λήξη του προγράμματος. Αντίστοιχη είναι και η εκτίμηση που απορρέει από τα διαθέσιμα στοιχεία για όσες Δράσεις/Πράξεις δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί, με την επιφύλαξη πάντα της έλλειψης ολοκληρωμένης και ακριβούς εικόνας στην παρούσα στιγμή.
- Κατά την υλοποίηση τόσο των ολοκληρωμένων όσο και των εν εξελίξει Δράσεων/Πράξεων δεν παρουσιάστηκαν αξιολογικά προβλήματα που να συμπεριέλαβαν την καταγραφή αξιοσημείωτων δυσμενών επιπτώσεων. Σημειώνεται ότι, τα όποια ζητήματα παρουσιάστηκαν κατά την φάση υλοποίησής τους, δεν σχετίζονται με αξιοσημείωτες δυσμενείς επιπτώσεις, αλλά με τεχνικά ζητήματα που ανέκυψαν κατά την υλοποίηση ή με γενικότερες οικονομικό-κοινωνικές συνθήκες (ενδεικτικά αναφέρονται η πανδημία Covid 19, η ενεργειακή κρίση κτλ) εν μέσω των οποίων βρέθηκαν.

4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης των επιπτώσεων του συνόλου των Δράσεων/Πράξεων των τομέων περιβάλλοντος, πολιτισμού και μεταφορών του ΕΠ «Κρήτη 2014-2020», προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα και προτάσεις:

- Το χρονικό διάστημα της υλοποίησης της αξιολόγησης των Δράσεων/Πράξεων των τομέων περιβάλλοντος, πολιτισμού και μεταφορών, οι οποίες εμπίπτουν στους Ειδικούς Στόχους και τις Επενδυτικές Προτεραιότητες ΕΠΑ του ΕΠ «Κρήτη» 2014-2020, ενδεχομένως δεν είναι το κατάλληλο για πολλές από τις δράσεις και σίγουρα δεν είναι κατάλληλο για αυτές που μόλις ολοκληρώθηκαν ή αναμένεται να ολοκληρωθούν άμεσα. Οι επιπτώσεις των εν λόγω Δράσεων/Πράξεων δεν έχουν ακόμα καταγραφεί αφού αυτές ακόμα δεν έχουν ολοκληρωθεί και λειτουργήσει στο σύνολο τους, ή το διάστημα που έχει μεσολαβήσει από την ολοκλήρωσή τους έως σήμερα είναι πολύ βραχύ για να καταγραφούν τα σχετικά μετρήσιμα δεδομένα (ενδεικτικά, ο Δείκτης Αποτελέσματος **T3106** Ετήσια εξοικονόμηση τελικής ενέργειας δεν μπορεί να αξιολογηθεί με ακρίβεια στα πλαίσια της παρούσας, καθώς δεν έχουν ακόμα εκδοθεί τα αντίστοιχα ενεργειακά πιστοποιητικά). Συνεπώς, εκτιμάται ότι η αξιολόγηση των επιπτώσεων των Δράσεων/Πράξεων θα παράγει πολύ πιο ακριβή και ολοκληρωμένα αποτελέσματα αν υλοποιηθεί σε ένα ικανό χρονικό διάστημα, όταν θα έχουν καταγραφεί και μετρηθεί οι οποίες επιπτώσεις των Δράσεων/Πράξεων (ενδεικτικά σε 2 και 5 χρόνια από την ολοκλήρωση των Δράσεων/Πράξεων). Προτείνεται το συμπέρασμα αυτό να ενσωματωθεί στο σχεδιασμό των μηχανισμών αξιολόγησης και παρακολούθησης των επιπτώσεων των Προγραμμάτων των επόμενων Προγραμματικών Περιόδων.
- Σε κάποιες περιπτώσεις οι Δείκτες Αποτελέσματος που έχουν επιλεγεί, δεν είναι απολύτως συμβατοί με τα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων Δράσεων/Πράξεων και συνεπώς όχι μόνο αποτυγχάνουν να αποτυπώσουν τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των εν λόγω Δράσεων/Πράξεων, αλλά προκαλούν και ζητήματα όσον αφορά στον υπολογισμό τους, καθώς δεν παρουσιάζουν ξεκάθαρη σύνδεση με την εκάστοτε Δράση/Πράξη (ενδεικτικό παράδειγμα [ενδεικτικά: (α) Ο χρησιμοποιούμενος Δείκτης Αποτελέσματος (**T3111** Διαθέσιμη ημερήσια παροχή πόσιμου νερού, από έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων, παροχή πόσιμου νερού) δεν είναι ο κατάλληλος για το σύνολο των εξεταζόμενων Δράσεων/Πράξεων της Ομάδας 21A_ Γενικά Σχέδια (Masterplans) Ύδρευσης, καθώς αυτά δεν αφορούν σε έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων και στην παροχή πόσιμου νερού (β) Ο χρησιμοποιούμενος Δείκτης Αποτελέσματος (**T3116** Απαιτούμενος χρόνος μετακίνησης από το νότιο στο βόρειο τμήμα της Περιφέρειας) δεν είναι ο κατάλληλος για το σύνολο των εξεταζόμενων Δράσεων/Πράξεων της Ομάδας 34A_ Άλλοι ανακατασκευασμένοι ή βελτιωμένοι δρόμοι (αυτοκινητόδρομοι, εθνικοί, περιφερειακοί ή τοπικοί), καθώς σε κάποιες από τις εξεταζόμενες Πράξεις δεν αποδίδει τις επιπτώσεις τους, είτε λόγω της κλίμακας τους, είτε λόγω της φύσης τους (δεν σχετίζονται με την

μετακίνηση από το νότιο στο βόρειο τμήμα της Περιφέρειας ή δεν έχουν μετρήσιμα αποτελέσματα στην χρονική διάρκεια της κτλ]. Προτείνεται, στο σχεδιασμό των μηχανισμών αξιολόγησης και παρακολούθησης των επιπτώσεων των Προγραμμάτων των επόμενων Προγραμματικών Περιόδων, η επιλογή των Δεικτών να γίνεται με καλύτερη προσαρμογή στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των Δράσεων/Πράξεων.

- Σε κάποιες περιπτώσεις το σύστημα παρακολούθησης των Δεικτών Αποτελέσματος που έχει σχεδιαστεί για την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των Δράσεων/Πράξεων δεν είναι λειτουργικό και οι εν λόγω Δείκτες δεν παρακολουθούνται σύμφωνα με τα προγραμματιζόμενα στον σχεδιασμό των Δράσεων/Πράξεων [στα χρονικά διαστήματα που έχουν καθοριστεί, από τους φορείς που έχουν επιφορτιστεί με τη διενέργεια των σχετικών μετρήσεων και υπολογισμών – οι οποίοι σε κάποιες περιπτώσεις δεν είναι ενήμεροι για αυτήν τους την αρμοδιότητα κτλ (Ενδεικτικά: (α) ο Δείκτης Αποτελέσματος **T3109** Ποσοστό κλάσματος, που οδηγείται σε ανακύκλωση Ποσοστό (%) της Ομάδας 017A_ Διαχείριση οικιακών αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένων μέτρων ελαχιστοποίησης, διαλογής και ανακύκλωσης), (β) ο Δείκτης Αποτελέσματος **T3116** Απαιτούμενος χρόνος μετακίνησης από το νότιο στο βόρειο τμήμα της Περιφέρειας της Ομάδας 30A_ Δευτερεύουσες οδικές συνδέσεις με το οδικό δίκτυο και τους κόμβους ΔΕΔ-Μ (νέα κατασκευή) κτλ]. Συνεπώς, προτείνεται η περιοδική αξιολόγηση του συστήματος παρακολούθησης των Δεικτών Αποτελέσματος που έχει σχεδιαστεί.

Γεώργιος Παρασκευόπουλος,

Τοπογράφος - Μηχανικός Περιβάλλοντος, MSc, MBA

Γκανογιάννη 52,
Ζωγράφου, 15773,
Αθήνα

210 7752120

geopar1983@gmail.com

Special Program Management Service of "Crete"

December, 2023

Synopsis for the project:

Deliverable:

**George
Paraskevopoulos**

Evaluation of the impacts of the implemented actions and acts of the environment, culture and transport sectors, which fall under the Special Objectives and ERDF Investment Priorities of the OP "Crete" 2014-2020

CONTENTS

1	INTRODUCTION	3
2	EVALUATION FRAMEWORK AND DESIGN.....	4
2.1	EVALUATION OBJECTIVE	4
2.2	EVALUATIVE QUESTIONS	4
2.3	METHODOLOGICAL APPROACH	4
2.3.1	Preliminary Assessment and Evaluation of the Effects of Actions/Operations.....	4
2.3.2	Conduct targeted research of primary and secondary data	5
3	MAIN FINDINGS	5
4	CONCLUSIONS & RECOMMENDATIONS.....	5

1 INTRODUCTION

The purpose of this impact assessment is to provide the Contracting Authority and the competent decision-making bodies with the appropriate information, data and estimates regarding a series of issues related to the impacts of the implemented actions of the environment, culture and transport sectors of the OP "Crete" 2014-2020" and contribute to improving the quality of their planning, during the current programming period 2021-2027.

In order to evaluate the impacts of the actions in question, General Evaluative Questions and Special Evaluative Questions were formulated (the Output and Result Indicators of the Program and the expected availability, reliability and completeness of the available data were taken into account).

First, a preliminary general impact assessment of all Actions was implemented while the final sample was selected, in which a deeper investigation of the relevant impacts was implemented (it included 62 Actions in 16 Groups). Subsequently, a targeted research of primary and secondary data was carried out, which included the key participants involved in the implementation of the specific Actions (with very high levels of response) and authorities related to the monitoring (directly or indirectly) of the examined impacts (it was not possible to collect useful data).

The impacts of the completed Actions in the vast majority of the considered Actions correspond to the stated objectives, they are not expected to differ significantly in the medium-long term, no factors are observed that make unsustainable results after the end of the program and during implementation of completed Actions and no problems involving significant adverse impacts occurred. Similar findings also arise for the impacts of uncompleted Actions.

Regarding the conclusions and proposals, it appears that the time period of the implementation of the evaluation for many of the actions may not be appropriate, some Indicators that have been selected are not completely compatible with the characteristics of the respective Actions/Operations and in some cases the implemented monitoring system of the Indicators cannot lead to safe conclusions.

2 EVALUATION FRAMEWORK

2.1 EVALUATION OBJECTIVE

In the context of this evaluation, 140 environmental / culture actions, eligible to Public Expenditure inclusion amounting to €183 million and 10 transfer operations eligible to Public Expenditure inclusion amounting to €64 million, which were included in the 2014-2020 Programming Period of the OP, were examined.

The purpose is to record, provide and evaluate the appropriate information, data and estimates regarding a series of issues related to the impacts of the implemented actions of the environment, culture and transport sectors of the OP "Crete" 2014-2020" and contribute to the improvement of the quality of their design, during the current programming period 2021-2027. The information mentioned above allows for the timely and effective framework regarding the extent to which the intended objectives of the actions under consideration have been achieved, as well as the reasons they create, or may create the necessity of taking appropriate measures in the new programming period (2021-2027).

2.2 EVALUATIVE QUESTIONS

In order to evaluate the impacts of the actions in question, General and Special Evaluation Questions were formulated.

The **General Evaluative Questions** concern all of the Program's Fields of Intervention and are the following:

- Are appropriate indicators used for quantitative and qualitative measurement of the results?
- Are the impacts of the interventions as expected? To what extent do the results and impacts of the program correspond to the formulated objectives and quantified forecasts?
- Are there any unintended impacts that could jeopardize the program's goals?
- Where are the biggest discrepancies between the results and the intended goals of the interventions?
- What are the expected impacts of the Actions/Operations in the medium-long term? Are there reasons that would make some results unsustainable after the program ends?
- Were there any problems during the implementation of the Actions/Operations and what were they?

For **Special Evaluation Questions**, which concern the characteristics and objectives of each Intervention Area, the Consulting Team took into account both the Output and Result Indicators that have been integrated into the planning and implementation of the OP, as well as the expected availability, reliability and completeness of the available data for the answer to these questions.

2.3 METHODOLOGICAL APPROACH

2.3.1 Preliminary Assessment and Evaluation of the Impacts of Actions/Operations

In the context of this evaluation, all the Actions/Operations were examined in terms of their impacts, based on the available secondary data provided by the Administrative Authority. In this way, a preliminary general impact assessment was implemented for all Actions and the final sample of targeted Actions (from the respective Fields of Interventions and Actions Groups) was selected, in which a deeper investigation of the relevant impacts was implemented. The percentage of Actions of each Group that participates in the final sample is as close as possible to 40%. Exceptions are Groups that include 2 or less Actions, as 100% of the Actions were selected from them. The final sample included 62 Actions, which formed 16 Action Groups.

2.3.2 Conduct targeted research of primary and secondary data

In the context of this evaluation, a targeted research of primary and secondary data was carried out, which included the main participants involved in the implementation of the specific actions, at the various levels of the process of planning, implementation, measurement of the effectiveness and the impacts they had in the areas of environment, culture and transport. In addition, secondary and primary data research was carried out, which included authorities related to monitoring (directly or indirectly) the sectors related to the results and impacts of the considered Actions/Operations (eg Waste Management Agencies).

In order to carry out the research to collect additional primary and secondary data, interviews were carried out and questionnaires were sent.

The response rate to requests for data from the Evaluation Team is decisive for the representativeness of the survey along with the validity, clarity and reliability of its results. In the context of this evaluation, in accordance with the provisions of Deliverable 1: "Methodology", the goal was set of a timely response to 50% of the Actions that would be included in the final sample, a percentage that was far exceeded, as the response to the questionnaires ranged at much higher than predicted levels (60 out of 62 requests, i.e. 96.8%).

Regarding the targeted data survey, which included bodies related to the monitoring (directly or indirectly) of the sectors related to the results and impacts of the considered Actions (eg waste management bodies) in addition to the authorities implementing the Actions, it is noted that it has not been possible to collect useful data for the implementation of this evaluation during these communications.

3 MAIN FINDINGS

As a result of the evaluation of the impacts of all the Actions of the environment, culture and transport sectors of the OP "Crete 2014-2020", the following Main Findings may be derived:

- The results and impacts of the integrated evaluated Actions correspond, in the vast majority, to 100% of the stated goals and forecasts. In the remaining Actions, which have not been completed, the available data indicate that they will not deviate from their objectives, despite the fact that it is not possible to fully and accurately assess the full range of their impacts.
- The impacts of the evaluated Actions in the medium-long term are not expected to differ significantly from those recorded in the short term and there are no indications of the existence of factors that would make certain results unsustainable after the end of the program. Similar conclusion derived from the available data for those Actions that have not yet been completed.
- During the implementation of both completed and ongoing Actions, no significant problems were encountered that included significant adverse impacts. It is noted that any issues presented during their implementation phase are not related to significant adverse impacts, but to technical issues that arose during this phase or to more general economic and social conditions (indicatively, the Covid 19 pandemic, the energy crisis, etc. are mentioned) in through which they were found.

4 CONCLUSIONS & RECOMMENDATIONS

As a result of the evaluation of the impacts of all the Actions of the environment, culture and transport sectors of the OP "Crete 2014-2020", the following conclusions and proposals can be derived:

- The period of time for the implementation of the evaluation of the Actions of the environment, culture and transport sectors, which fall under the Special Objectives and ERDF Investment Priorities of OP "Crete" 2014-2020, may not be appropriate for many of the actions and it is certainly not suitable for those that have just been completed or are expected to be completed in due time. The impacts of the Actions have not yet been recorded since they have not yet been completed and operated in their entirety, or the time that has elapsed since their completion until today is too short to record the relevant measurable data (indicatively, the Result Indicator T3106 Annual final energy savings cannot be accurately evaluated in the context of this, as the corresponding energy certificates have not yet been issued). Therefore, it is estimated that the evaluation of the impacts of the Actions will produce much more accurate and comprehensive results if implemented in a sufficient period of time, when the impacts of the Actions will have been recorded and measured (indicatively in 2 and 5 years from completion of the Actions). It is suggested that this conclusion be incorporated into the design of the mechanisms for evaluating and monitoring the impact of the Programs of the next Program Periods.
- The Result Indicators that have been selected in some cases are not fully compatible with the characteristics of the respective Actions and therefore not only fail to capture the results and impacts of the Actions in question, but also cause problems regarding their calculation, as they do not show a clear connection with the respective Action (indicative example: (a) The Result Indicator (T3111 Available daily supply of drinking water, from water resources management projects, drinking water supply) is not the appropriate one for all the considered Actions of Group 21A_ General Water Supply Masterplans, as these do not relate to water resources management projects and the supply of drinking water (b) The Result Indicator (T3116 Travel time required from the southern to the northern part of the Region) is not suitable for all the considered Actions of Group 34A_ Other reconstructed or improved roads (motorways, national, regional or local), as it does not attribute their impacts in some of the Actions, either because of their scale, or because of their nature (they are not related to the transport from the south to the north part of the Region or have no measurable results in the duration of the period, etc.) It is suggested that, in the design of the mechanisms for evaluating and monitoring the impacts of the next Program Periods, the selection of the Indicators should be better adapted to the special characteristics of the Actions.
- The system for monitoring the Result Indicators is not operational in some cases and the Indicators are not monitored as planned (at the time intervals determined, from the authorities delegated to carry out the relevant measurements and calculations – who in some cases are not aware of this responsibility, etc. (a) Group 017A_ Household waste management (including minimization, sorting and recycling measures), (b) the Result Indicator T3116 Travel time required from the south to the north of the Region of Group 30A_ Secondary road connections to the road network and TEN-T nodes (new construction) etc.) Therefore, it is recommended to periodically evaluate the system of monitoring the Performance Indicators that has been designed.

Georgios Paraskevopoulos,
Surveyor - Environmental Engineer, MSc, MBA

52 Gkanogianni,
Zografou, 15773, Athens

210 7752120

geopar1983@gmail.com